

– Запах гноївки, яку розбризкують на полях, негативно впливає на самопочуття і здоров'я людей, – розповіла Марія Підгаєцька. – В Україні немає контролю за запахом, нормуються лише деякі складники, зокрема аміак, що робить місцеве населення беззахисним перед екологічним впливом. Компанія зливає відходи в ґрунт у кількості, що значно перевищує його потребу в органічних речовинах, а це призводить до його руйнації. Коли громада звернулася до компанії із запитом про обсяги гноївки, їй відмовилися надати інформацію. Використовуючи понад 200 га громадських паїв, компанія «Даноша» не компенсувала людям їх оренду. Великий розмах виробництва завдає шкоди не лише людям, через проїзд великогабаритних машин руйнуються сільські дороги, з'являються тріщини в будинках. Свинокомплекси, які є об'єктами підвищеної екологічної небезпеки, розташовані за десять метрів від межі Галицького національного парку, в басейні річки Дністер – все це потребує контролю екологічної інспекції. Я навила лише кілька фактів, а їх значно більше. Усі ці порушення прав територіальних громад ми зафіксували у скаргах і надіслали їй до апарату радника із виконання статутних зобов'язань, до Омбудсмена, незалежного органу групи Всесвітнього Банку (САО). Як громадяни, котрі постраждали від дій компанії «Даноша», що є дочірнім підприємством данської компанії AXZON A/S в Україні, ми вимагаємо зупинки діяльності ферм, які працюють або будуються з порушенням законодавства, доступу до повної інформації про них, зменшення екологічних і соціальних впливів та компенсації за збитки, заподіяні здоров'ю людей та довкіллю.

Як Недаївода не дає нищити Інгулецький степ

Щоб зустрітися з однодумцями на зборах територіальних громад у Кам'янці-Бузькій, Світлана Дякова пододала в ці напружені дні нелегку дорогу – аж із села Недаївода, що в Дніпропетровській області. Вона розповіла, як у двох селах створили територіальну громаду. А приводом для її виникнення стала загроза знищення заказника державного значення «Інгулецький степ», в якому зареєстрована історія краю за 4 тисячі років. Там є 40 видів рослин, занесених до Червоної книги. Все це багатство і краса, якими пишаються мешканці краю, знаходиться біля села Недаївода під Кривим Рогом. Однак там розпочали видобуток граніту. Експертизу земель готувало Міністерство екології, яке в такий спосіб посприяло відкриттю кар'єру. Мешканці Недаїводи б'ють на сполох: у надрах землі є уранові руди, саме через них у сімдесятих роках тут не наважились видобувати граніт.

– Тому зібралися дві громади сіл і звернулися до суду з позовною заявою – захистити від знищення і степ, і людей. Прокуратура винесла припис призупинити розробку кар'єру і на вимогу громадськості замовила експертизу землі у фахівців Ботанічного саду в Кривому Розі. Поки що проблема остаточно не розв'язана, але ми тримаємо її на контролі – в судах і прокуратурі. Бо чимало чиновників і посадових осіб сподіваються, що людям набридне «воювати» і ми опустимо руки, – повідомила Світлана Дякова.

Як засвідчили промовці, діяльність новостворених територіальних громад активізує роботу сільських рад. Адже громади пропонують депутатам і головам сільських рад звітувати перед мешканцями сіл про те, як розподіляються бюджетні кошти.

Учасники зборів ухвалили резолюцію, яка має сприяти розвиткові громадянського суспільства, де власником є громада, а не політичні партії та громадські організації, котрі створюють ті самі партійці. Керівниками територіальних громад є голова територіальної громади та виконавчі органи: комітети територіальної громади, громадських представників, народних засідателів тощо. Статутом визначається склад комітетів та їхні повноваження. На загальних зборах громадські представники територіальної громади виконують волю її членів з окремих зафіксованих у підписних листах протоколах питань. Саме громада має вирішувати, кому надати право депутатського представництва в місцевих радах.

Підготувала Лариса МАРЧУК.

Територіальні громади не можуть підміняти ради

Згідно зі статтею 140 Конституції України місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. При цьому керівник Головного науково-експертного управління апарату Верховної Ради Василь Бороденюк у монографії «Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії» (К.: Парламентське вид-во, 2007. – С. 121) зауважує, що «територіальною громадою, яка має право на місцеве самоврядування, можуть бути визнані жителі лише сіл (або їх об'єднань), селищ та міст, які мають статус адміністративно-територіальних одиниць».

Згідно зі статтею 14 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільські, селищні, міські, районні в місті (в разі їх створення) ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення й наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна.

«Саме в такому значенні жителі таких сіл чи інших населених пунктів можуть визнаватися на рівні теорії територіальною громадою, яка, проте, має право на місцеве самоврядування у формі добровільної самоорганізації громадян», – зазначає В. Бороденюк (Там само. – С. 123).

Правовий статус, порядок організації та діяльності органів самоорганізації населення за місцем проживання визначаються Законом України «Про органи самоорганізації населення», ухваленим ще 2001 року. Серед повноважень, які можуть надаватися цим органам, визначено такі:

- представляти разом із депутатами інтереси жителів будинку, вулиці, мікрорайону, села, селища, міста у відповідній місцевій раді та її органах, місцевих органах виконавчої влади;

- сприяти додержанню Конституції та законів України, реалізації актів Президента України та органів виконавчої влади, рішень місцевих рад та їх виконавчих органів, розпоряджень сільського, селищного, міського голови, рішень, прийнятих місцевими референдумами;

- вносити пропозиції до проектів місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць та проектів місцевих бюджетів;

- організовувати на добровільних засадах участь населення у здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, проведення робіт з благоустрою, будівництва й ремонту шляхів, тротуарів, комунальних мереж, об'єктів загального користування з дотриманням встановленого законодавством порядку проведення таких робіт;

- здійснювати контроль за якістю наданих громадянам, які проживають у житлових будинках на території діяльності органу самоорганізації населення, послуг ЖКГ, проведення ремонтних робіт тощо.

Згідно зі статтею 15 Закону України «Про органи самоорганізації населення» сільська, селищна, міська, районна в місті (в разі її створення) рада може додатково наділяти частиною своїх повноважень орган самоорганізації населення з одночасною передачею йому додаткових коштів, а також необхідних для здійснення цих повноважень ресурсів. Але рада не може делегувати органу самоорганізації населення повноваження, віднесені законами України до виключної компетенції місцевої ради.

Ігор БЕККЕР.